

Muligheter for alle i Mangfoldige Moss

VALGPROGRAM FOR MOSS ARBEIDERPARTI FOR PERIODEN
2023- 2027

Kjære velger!

Arbeid til alle er alltid jobb nummer en for Arbeiderpartiet! En jobb å gå til og en lønn å leve av, er for de fleste grunnlaget for å leve egne og selvstendige liv. Alle har noe å bidra med og vi må sørge for at alle får brukt ressursene sine på en meningsfull måte. Visjonen for Moss kommune er Mangfoldige Moss - skapende, varmere og grønnere. Visjonen er et fremtidsbilde som skal skape felles mening og retning for kommunen vår. En visjon er mer enn et slagord. Den skal engasjere og vise vei for innbyggerne, folkevalgte og medarbeidere i kommunen. Moss Arbeiderparti skal jobbe for å virkeliggjøre visjonen!

Moss Arbeiderparti erkjenner natur- og klimakrisen. Vi vil derfor bruke virkemidler og gjøre prioriteringer slik at vi holder oss innenfor naturens tålegrenser. Vi legger FNs bærekraftsmål og Parisavtalen til grunn for Moss Arbeiderparti sitt arbeid i kommunestyreperioden. Klima- og miljøutfordringene er globale, men mye må håndteres lokalt.

Vi vil føre en klimavennlig, sosial og økonomisk politikk for kommunen for en utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge for kommende generasjoner. Moss Arbeiderparti jobber for å motvirke utenforskap og sikre muligheter for alle gjennom med sterkere fellesskap og rettferdig fordeling.

Utenforskap og ensomhet handler om mennesker eller grupper som står utenfor fellesskapet. Noen står utenfor skole eller arbeidslivet. De mangler kanskje et sosialt nettverk, eller de føler at de ikke hører til i samfunnet. Utenforskap har store konsekvenser og hindrer mennesker i å få et godt liv. Vi vil styrke fellesskapet og gjennom dette sikre velferden.

Moss Arbeiderparti sitt mål er et samfunn med muligheter for alle. Dette programmet viser vei for et inkluderende og sterkere fellesskap!

Ordfører kandidat

Hanne Tollerud

Varaordfører kandidat

Shakeel Rehman

To reformer for trygge jobber og økt velferd

Trygge, gode jobber er av de viktigste grunnpilarene for Arbeiderpartiets politikk. For oss er det viktig at Moss kommune er en trygg og god arbeidsgiver for våre ansatte og samtidig gir gode tjenester til innbyggerne.

Moss Arbeiderparti går derfor til valg på å realisere to store reformer for den kommende kommunestyreperioden.

Tillitsreformen

Vi vil ha en sterk offentlig sektor som tar vare på innbyggerne og setter deres individuelle behov i sentrum. Vi vil styre etter sosialdemokratiske verdier som tillit, åpenhet og samarbeid.

En tillitsreform innebærer at ansatte får mer tid, handlingsrom og frihet til å styre arbeidshverdagen sin selv. Fagfolk skal få bruke mer av tiden sin på fag og tjenester og mindre tid på rapportering og systemer. Slik kan innbyggerne få mer tilpassede tjenester og ansatte en bedre og mer meningsfylt jobb.

I løpet av de neste årene vil vi starte arbeidet med en tillitsreform som skal involvere og forplikte alle deler av Moss kommunes administrasjon.

Reformen skal redusere bruken av markedsmekanismer i all offentlig forvaltning, slik som bestiller–utfører-modeller, outsourcing, internfakturering, konkurranseutsetting, privatisering og markedsbasert finansiering av velferdstilbudet, Styrke trepartssamarbeidet, og øke nærheten mellom ansatte og ledere. Grunnbemanningen innenfor skole, helse og omsorg må styrkes og vi ønsker at flere ansatte får videreutdanning. Slik vil vi bygge opp kompetanse i egen organisasjon.

Vi vil ta bruker- og pårørendeorganisasjoner, tillitsvalgte og ledere i virksomhetene med i et samarbeid om hvordan tillitsreformen skal utformes i de ulike tjenester for slik å finne den beste teknologien, ledelsesformen og løsningene.

Heltidsreformen

Innføring av heltidskultur vil være en viktig oppgave Moss Arbeiderparti. Alt for mange av våre ansatte har deltidsstillinger. Vi vil at det arbeides systematisk for at alle som ønsker det har hele og faste stillinger.

Moss kommune har nedsatt en arbeidsgruppe for innføring av heltidskultur i Moss. Arbeidsgruppen er godt i gang med å lage strategiske planer og retningslinjer for innføringen av heltidskultur i Moss kommune. Moss Arbeiderparti vil prioritere arbeidet for innføring av heltidskultur.

Vi vil satse videre på arbeidsgruppen bestående av folkevalgte, tillitsvalgte og ansatte, for innføring av heltidskultur i Moss kommune og som skal sørge for at faste, hele stillinger skal være hovedregelen for ansettelse i Moss kommune.

Økt grunnbemanning, kartlegging av ansatte, statlige prosjektmidler og det partssammensatte samarbeidet skal være viktige faktorer for fremme heltidskultur i Moss kommune. Det handler om likestilling, økonomi og selvstendighet og om å ha en forutsigbar hverdag og et trygt arbeidsliv.

Helse og mestring

God helse og livskvalitet er viktig i alle livets faser. Arbeiderpartiet jobber for et samfunn som fremmer god helse for alle, forebygger sykdom og utjevner sosiale forskjeller. Der hver av oss har muligheten til å leve gode liv, i små og store fellesskap hele livet.

De offentlige velferdsordningene skal være bærebjelken i samfunnet. Felles offentlige helsetjenester er det beste forsvar mot økte forskjeller.

Alle innbyggere i Moss kommune skal få gode helse- og velferdstjenester når de trenger det. Vi vil derfor styrke våre egne tjenester og også legge til rette for at ideelle organisasjoner og frivillige lettere kan bidra med velferdstjenester.

Innbyggerne i Moss skal kjenne at de er trygge og blir ivaretatt både i sine vanlige hverdager og når kriser inntreffer.

Moss Arbeiderparti vil:

- garantere for en sterk, offentlig helsetjeneste i Moss.
- stanse utviklingen mot et todelt helsevesen og si nei til økt privatisering. De offentlige tjenestene skal styrkes med bedre økonomi, og det skal legges til rette for de ideelle aktørene.
- ta i bruk ny teknologi og digitale verktøy for å heve kvaliteten på pasientbehandlingen og øke pasientsikkerheten.
- satse mer på forebygging og tidlig innsats, med bedre folkehelse og mer fysisk aktivitet.
- prioritere arbeid med psykisk helse og selvmordsforebygging
- jobbe for at Moss skal være en aldersvennlig kommune som fremmer økt livsglede hos eldre.
- bedre mulighetene for at eldre kan bo i eget hjem så lenge de ønsker.

Folkehelse

God helse skapes der folk lever, bor og arbeider. Vi vil sørge for en folkehelsepolitikk som bidrar til å utjevne sosiale helseforskjeller. Et godt folkehelsearbeid er helsefremmende og kan motvirke fremvekst av kroniske sykdommer i befolkningen. God folkehelse må være sektorovergripende og prege all kommunal planlegging, både gjennom skolemat, grøntområder, naturforvaltning og gang- og sykkelveier.

Moss Arbeiderparti vil:

- fortsette satsingen på frisklivssentralen i Moss.
- støtte næringslivet i prosjekter som hjem - jobb – hjem
- at folkehelse settes på dagsorden i skolen, og at vi sikrer at barn får kunnskap om fysisk og psykisk helse i skolen.
- sørge for at folkehelse er synlig og tydelig i all kommunal planlegging.

Fastlegeordningen

Fastlegene er helsetjenestens førstelinje, som folk flest møter.

Fastlegeordningen er grunnmuren i vår felles helsetjeneste, der alle skal få hjelp, uavhengig av tykkelsen på lommeboka.

Moss Arbeiderparti vil:

- styrke fastlegeordningen slik at rekruttering og stabil legedekning sikres i hele kommunen, blant annet gjennom å etablere nye rekrutteringshemler.
- jobbe for å korte ned listelengden til fastlegene
- vurdere å bevilge mer penger til Allmennleger i spesialisering (ALIS).
- innføre ordninger som gjør det lettere for fastlegene å styrke sin kompetanse, som for eksempel praksiskompensasjon ved kompetanseheving.
- sikre en god legevaktjeneste og utrede løsninger som hensyntar fastlegenes arbeidsbelastning både på kontoret og på legevakt

Tjenester for personer med nedsatt funksjonsevne

Moss Arbeiderparti skal arbeide for helhetlige og sammensatte tjenester for mennesker med nedsatt funksjonsevne i alle aldre. Vi vil arbeide for at innbyggere i Moss som trenger sammensatte tjenester får dekket sine behov og ønsker så lang som mulig. Det er viktig å bli møtt på en inkluderende og likeverdig måte og være med på å fatte beslutninger som påvirker eget liv.

Moss Arbeiderparti vil:

- beholde BPA ordningen slik den er organisert i dag, med fokus på å styrke kvaliteten og videreutvikle tilbudet i dialog med brukerne selv.
- vurdere aktivitetstilbudet til mennesker med funksjonsvansker med sikte på å få et bredere og mer variert tilbud, som også ivaretar de ansattes behov for et stort nok fagmiljø.

- ha god dialog med brukere og pårørende gjennom brukerundersøkelser
- legge til rette for at informasjon, kommunikasjon og IKT er universelt utformet.
- sikre at universell utforming og tilgjengelighet blir ivaretatt på arenaer for læring, fritid, lek og arbeid

En verdig eldreomsorg i Moss kommune

Å legge til rette for lange, gode liv blir en viktig oppgave for fellesskapet de neste tiårene. Vi vil at helsetjenestene våre skal være tilpasset den enkeltes behov, styrt og betalt av fellesskapet. Slik kan vi sørge for en god alderdom til alle. Vi ønsker å ytterligere øke kompetanse og kvalitet på helse og omsorgstjenester i Moss kommune.

Moss Arbeiderparti vil:

- sørge for tilstrekkelig med sykehjemsplasser og heldøgns- omsorgsplasser for alle som trenger det.
- satse mer på hjemmebaserte tjenester, rehabilitering i hjemmet og på hjelpemidler tilpasset den enkeltes behov.
- satse på flere fleksible boløsninger, som for eksempel Rygge Seniorbo.
- ha en raskere opptrapping av hjemler til fysioterapeuter i Moss, slik at flere innbyggere kan få hjelp når de trenger det.
- bygge boliger tilpasset de eldre sine behov, og ved bruk av velferdsteknologi skal vi legge til rette for at flere kan bo hjemme lengre.
- jobbe for at ektepar eller samboere som ønsker det, kan bo sammen de siste årene av livet når den ene har fått sykehjemsplass og den andre også er avhengig av omsorgstjenester.
- satse på god matkvalitet gjennom våre storkjøkken som skal bidra til matglede
- ha tydelige, konkrete kvalitetskriterier for eldreomsorgen, uten at det øker de samlede kravene til rapportering og dokumentasjon.
- jobbe for trygghet og kvalitet i den hjemmebaserte omsorgen
- jobbe for mer tverrfaglighet i eldreomsorgen og få inn flere fag gjennom aktivtører, ernæringskunnskap, musikkterapi, ergoterapi, psykologer, vernepleiere med mer.
- ta initiativ til flere åpne møter for å drøfte seniorpolitikk, sammen med seniorene selv, de pårørende, fagmiljøer og interesseorganisasjoner.
- at det skal gjennomføres brukerundersøkelser der de som mottar tjenester får meldt fra hva som fungerer bra og mindre bra.

Aktiv alderdom

Den store etterkrigsgenerasjonen er dagens og morgendagens pensjonister og de ønsker aktive, innholdsrike dager. Arbeiderpartiet vil jobbe for at alle eldre skal være trygge på at det finnes et godt tilbud tilpasset deres behov. Pårørende og frivillige som ønsker å gjøre en innsats, skal anerkjennes og gis gode rammer.

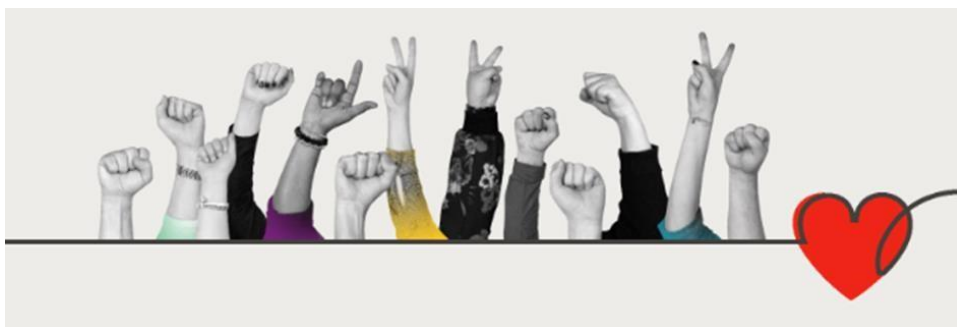
Arbeiderpartiet vil jobbe for at alle eldre kan ha et fellesskap å høre til, samt redusere barrierer for deltakelse.

Mange av hverdagens gjøremål krever digital kunnskap, inkludert bruk av offentlige tjenester. Vi lever veldig mye av livet vårt på nett. Eldre som ikke har mulighet til å delta i den digitale hverdagen, står i fare for å falle utenfor. Samtidig kan ny teknologi gi flere eldre friheten til å leve gode liv og bo trygt hjemme. Moss Arbeiderparti mener at det å motvirke digital utenforskap er en viktig oppgave for å sikre lik rett til deltakelse.

Moss Arbeiderparti vil:

- satse på ulike aktivitetskonsepter som for eksempel *Ut på tunet* for eldre og Frisklivssentralen.
- sikre at alle eldre skal få tilbud om aktivitet hver uke og fortsette satsinger som Kafe 67 + på Moss kulturhus.
- fortsette satsingen på «Den kulturelle spaserstokken», kulturtilbudet rettet særlig mot eldre.
- sørge for gode transportordninger som gir eldre bedre mobilitet i hverdagen, som «FLEX» ordningen.
- redusere barrierer for deltakelse på ulike samfunnsarenaer og i lokalsamfunnet, slik at pensjonistenes erfaring, kompetanse og ressurser kan komme til nytte i samfunns- og arbeidsliv.
- styrke samarbeidet mellom kommunen og frivillige for å utløse frivillighetsressurser, blant annet ved Frivillighetens hus og Velferdssentralen.
- fortsette satsingen på Generasjon M eller tilsvarende konsepter og skape flere møteplasser der eldre og unge kan møtes til aktiviteter.
- jobbe for at eldre tar del i den digitale utviklingen.
- sørge for at det blir satt inn tiltak for de som opplever et digitalt utenforskap, slik som digital trening for seniorer eller tilrettelagt teknologi.
- jobbe for at eldre og brukere får spille en aktiv rolle når nye løsninger skal utvikles og tas i bruk.
- tilby tilpasset digital opplæring for eldre, og arbeide for at det finnes en analog minimumsløsning der hovedløsningen er digital.
- Ta i bruk teknologi som gjør hverdagen enklere og tryggere for eldre, ansatte og pårørende

Rus og psykisk helse

Moss Arbeiderpartiet vil ha et varig og kraftfullt løft for tilbud innen psykisk helse – fra tidlig forebygging til spesialisert behandling. Det må bli lettere å få hjelp, både med og uten en diagnose. Alle mennesker er ulike, derfor ønsker vi mer individtilpasset behandling og mindre standardiserte pakkeforløp. Folk skal få den hjelpen de trenger, tilpasset deres behov.

Det er en utfordring å sikre brukerne kontinuitet og helhet i tilbudet samt at de selv får medvirke. Det gjelder særlig mennesker med alvorlige psykiske lidelser og rusmisbruk som i liten grad mestrer å oppsøke tjenesteapparatet selv. For å bidra til bedre hjelp til flere vi vi jobbe for større fagmiljøer og mer samarbeid mellom spesialisthelsetjenesten og Moss kommune.

Koronapandemien har vært utfordrende for mange i Moss. Ferske tall viser at det særlig har vært en betydelig økning i henvendelser til hjelpeapparatet blant barn og unge. Derfor mener Moss Arbeiderparti at det er spesielt nødvendig med et krafttak for unges psykiske helse.

Vi sikre at de som har behov for hjelp, får den rette hjelpen, fra den rette plassen, når de trenger den!

Moss Arbeiderparti vil:

- bevilge penger til lavterskel tilbud innenfor rus- og psykisk helse.
- vurdere å opprette Mossehjelpa, etter modell fra Fredrikstadhjelpa
- vurdere å opprette en koordinerende funksjon innenfor psykisk helse i Moss Kommune
- følge opp tiltakene i strategisk plan for psykisk helse vedtatt 2022.
- følge opp behovene i kartlegging for fremtidig omsorgsbolig/leiligheter
- videreføre og styrke ambulante team innen psykisk helse og rus
- styrke og satse videre på FACT-team (Flexible, Assertive Community Treatment) i regionene, som jobber etter en behandlingsmodell og metodikk som er oppsøkende, samtidige og helhetlige.
- beholde ACT-teamet som driftes i samarbeid mellom kommunene i regionen og Sykehuset Østfold.
- arbeide for å forbedre kvaliteten og få ned ventetidene, ved å se på en sterkere tematisk organisering av den rus og den psykiske helsetjenesten.
- sette av ressurser til frivillige organisasjoner innen rus og psykisk helsevern, særlig med tanke på godt ettervern.
- arbeide for å styrke helsestasjonene og skolehelsetjenesten.

- jobbe for større åpenhet og bryte ned tabuer innenfor rus og psykiatri.
- organisere tjenestene helhetlig og tilpasset den enkeltes behov
- utrede en egen strategiplan for forebygging av selvskading og selvmord blant unge mennesker.
- Øke satsning på selvmordsforebygging

Oppvekst og utdanning

En god barndom varer hele livet!

Derfor er barn og unges oppvekst så viktig for oss i Moss Arbeiderparti. For at våre barn skal kunne vokse opp og bli trygge voksne er de rammene vi gir gjennom skole, barnehage, fritidstilbud, helsestasjonen og alle de andre arenaene i barn og unges liv, helt avgjørende.

Moss Arbeiderparti skal alltid jobbe for at Moss kommune er en god kommune å vokse opp i. Våre tjenester og tilbud til barn- og unge, voksne og eldre er gode og forebyggende. Vi vil styrke laget rundt barna og familiene som trenger ekstra støtte.

Vi ønsker en inkluderende kunnskapsskole som gir alle barn det utgangspunktet de trenger for å kunne delta i samfunnet, og gode barnehager av høy kvalitet som gir en god start i livet.

Barnehager, lekeplasser, idrettsarenaer og skoler må være universelt utformet for at alle skal kunne delta. Ingen barn skal oppleve å stå utenfor fellesskapet.

Barnehagene

Barnehagen er første trinn i et langt utdanningsløp og skal gi barn en god start, uavhengig av bakgrunn og behov. Gode barnehager er positivt for barns språklige, kognitive og sosiale utvikling og de er viktige for å utjevne sosiale ulikheter.

Kvaliteten i barnehagene av stor betydning for at barn skal trives og utvikle seg godt. Et trygt og tilrettelagt barnehagetilbud utvikler barnas iboende nysgjerrighet og utforskertrang og er et sted hvor barn kan oppleve lek, sosialisering og mestring med jevnaldrende. For å følge opp hvert enkelt barn på en god måte, er det viktig at det er nok voksne i barnehagen, og at flest mulig av disse har relevant utdanning.

Moss Arbeiderparti vil:

- arbeide for at regjeringen kutter maksprisen til barnehagene.
- at barnehagen blir gratis for det tredje barnet som går samtidig i barnehagen.
- *at vi skal ha både kommunale og private barnehager. Barnehagekapasiteten må kunne tilpasses utviklingen i nærmiljøene utfra behovet. Her må det samhandles mellom kommunale og private på en bedre måte, enn i dag.*
- Sørge for at de kommunale barnehagene får anledning til å utvikle seg som profilbarnehager, som natur-, musikk- eller naturbarnehager
- jobbe for at minimum 50 % av de ansatte har barnehagelærerutdanning.
- gi ansatte god mulighet til kompetanseutvikling og gi flere mulighet til å ta fagbrev på jobb.
- styrke satsingen på barnehage i områder med integrerings-, språk- og levekårsutfordringer
- gjennomgå og forbedre de behovsprøvde moderasjonsordningene slik at de lettere treffer de familiene som trenger dem.

SFO

SFO er en viktig arena for fellesskap, lek, læring og aktivitet. SFO skal være tilgjengelig for alle barn, fremme deltakelse og medvirkning og oppleves som inkluderende for alle.

Alle barn i SFO har rett til et trygt og godt miljø som fremmer helse, trivsel og læring, jf. opplæringsloven § 9 A-2. SFO skal styrke barnas sosiale utvikling og uformelle læring og bidra til fysisk utfoldelse og sunne matvaner gjennom ulike aktiviteter og lekeformer.

Moss Arbeiderparti vil:

- At SFO skal være en arena for lek og læring, og deltakelse i ulike aktiviteter.
- opprettholde og etter hvert jobbe for å utvide 12 timers gratis kjernetid i skolefritidsordningen for alle førsteklassinger.
- Styrke etter- og videreutdanningstilbudet for ansatte i skolefritidsordningen.
- At barn med særskilte behov skal få den oppfølgingen og tilretteleggingen de har behov for også i skolefritidsordningen.

En moderne, praktisk og tilpasset skole

Barn og unge trenger og fortjener en skole med mer aktiv, praktisk og tilpasset undervisning, der alle elever møter kvalifiserte lærere som har tid til dem. En skole som tar læring og trivsel på alvor. Mosseskolen skal gi barn like muligheter. Fremdeles reproduseres og forsterkes sosiale forskjeller i skolen. Å sørge for at alle barn lærer godt på skolen, uavhengig av sosioøkonomisk, kulturell eller geografisk bakgrunn, er det viktigste vi kan gjøre for et mer rettferdig samfunn med mindre forskjeller.

Grunnlaget for god helse legges tidlig. Derfor må vi rette særskilt oppmerksomhet mot våre aller yngste. En god skolehelsetjeneste bidrar til trygghet og trivsel i

skolehverdagen. Det kan forebygge frafall og forebygge helseproblemer senere i livet. Som en gratis, lavterskel tjeneste kan skolehelsetjenesten særlig bidra til å utjevne sosiale helseforskjeller.

En viktig satsing i Moss er leksefrie skoler. Lekser kan både føre til økte sosiale forskjeller og har i tillegg vist seg å ikke være et viktig tiltak for å fremme læring. Det er en satsing vil videreføre i den kommende perioden. Leksefri må også evalueres i løpet av kommunestyreperioden.

Moss Arbeiderparti vil:

- fortsette og tilpasse satsingen på leksefrie skoler i Moss.
- jobbe for å øke ressurser til innkjøp av læremidler – både digitale og fysiske lærerbøker.
- satse videre på bokpakke for barn i skolen og vurdere utvidelser av tilbudet til eldre barn.
- legge til rette for individuelt tilpasset opplæring og dekke elevenes behov.
- gi elevene mer praktisk læring i grunnskolen, ved å vektlegge praktiske ferdigheter i alle fag, også de teoritunge.
- Sikre at skolene har gode nok rom og utstyr for praktisk læring og at lærere får kompetansepåfyll i praktisk pedagogikk.
- innføre en tillitsreform i skolen som frigjør tid til å gi elevene bedre læring og mer oppfølging, og som fjerner unødvendig rapportering og detaljstyring.
- ta et oppgjør med overdreven testing, måling og prestasjonskrav.
- fortsette å servere et daglig sunt, enkelt skolemåltid og satse på mer daglig fysisk aktivitet i skolen, med frihet for skolene til å organisere dette selv.
- tilrettelegge for at alle elever får de utfordringene de trenger for å utvikle seg videre.
- sikre og legge til rette gode og trygge skoleveier, i samarbeid med ulike forvaltningsnivåer.
- oppfordre grunnskolen i Moss og de videregående skolene til å benytte seg av kunnskapen til organisasjoner i arbeidslivet, i forhold til læreplanens kompetansemål ang. trepartssamarbeid, rettigheter og plikter og arbeidslivet.
- legge til rette for at næringslivet kan ha skoleklasser på bedriftsbesøk i regionen.
- ansette flere lærere, helsesykepleiere og miljøarbeidere
- forsterke den tidlige tverrfaglige innsatsen rundt elevene i skolen
- styrke helsestasjonene og skolehelsetjenesten gjennom en konkret opptrappingsplan
- arbeide for at læremidler og hjelpemidler må være tilgjengelig og tilpasset den enkeltes behov og funksjon.
- tilby gratis sanitærprodukter ved alle ungdomsskolene i kommunen.

Lærerne i Mosseskolen

For at hver enkelt elev skal oppleve trivsel, læring og mestring, må vi ha nok lærere – med bedre tid.

For å få nok lærere, må vi følge en fastsatt norm for lærertetthet og sikre at det ikke er for mange elever per lærer. Nå er det tide med et skole- og lærerløft i Moss kommune.

Grunnleggende ferdigheter i lesing, skriving og regning må tidlig på plass. Ellers blir eleven hengende etter og problemer får bygge seg opp. Derfor vil vi spesielt satse på flere lærere hos de yngste elevene.

Moss Arbeiderparti vil:

- sikre gode rammebetingelser for lærerne, slik at flere lærer velger å jobbe i mosseskolen.
- øke grunnbemanningen i skolen og ansette flere kvalifiserte lærere!
- jobbe for at Moss blir best i klassen for etter- og videreutdanning for lærere. Vi ønsker å gi flest mulig lærere muligheten til å tilegne seg mer kunnskap og til å utvikle seg faglig.
- redusere krav om dokumentasjon, rapportering og kontroll gjennom tillitsreformen. Tillitsreformen handler om å gi lærerne mer tid til lærerarbeid, bedre muligheter til kompetanseopåfyll og mindre byråkrati og rapportering.
- øke rekrutteringen til læreryrket og sørge for en anstendig lønn for lærerne.
- sikre gode medvirkningsprosesser for lærerprofesjonen, og organisasjoner, når viktig valg om lærernes arbeidshverdag skal diskuteres.

Barnevern og forebyggende arbeid med familier

Moss Arbeiderparti jobber for et barnevern der alle barn skal være sikret tidlig hjelp og kvalitetsmessig god omsorg og beskyttelse når det trengs. Barnevernet møter de mest sårbare barna og familiene i samfunnet. De ansatte har en viktig og krevende jobb. Forebygging krever godt samarbeid mellom barnehage, skole, helsesykepleiertjenesten og fastlege. Hjelpetiltak i hjemmet kan bidra til å hindre utvikling av mer alvorlige problemer.

Et godt og framtidsrettet barnevern må legge vekt på forskning og metodeutvikling og ansatte med høy barnevernfaglig kompetanse. Moss arbeiderparti ønsker at Moss kommune skal gjennomføre oppvekstreformen som sikrer alle barn tidlig og kvalitetsmessig god hjelp, og god omsorg og beskyttelse når det trengs.

Vi skal legge til rette for at barneverntjenesten tar i bruk et bredt spekter av virkemidler, samarbeider på tvers av fagområder og har tilstrekkelig kompetanse og nok ansatte til å løse oppgavene.

Moss Arbeiderparti vil:

- arbeide for et faglig sterkt barnevern i Moss kommune
- styrke brukermedvirkning i alle ledd.
- sørge for at tjenestene til barn, unge og familier har tverrfaglig kompetanse • utbygge og styrke forebyggende lavterskeltiltak gjennom familieteamet
- at tilbud om faglig veiledning og etterutdanning skal være tilgjengelig for de ansatte.
- styrke samarbeidet mellom skolen og barnevernet for tettere og bedre oppfølging og kartlegging av utsatte barn.
- styrke tidlig innsats, forebyggende tiltak og støtte til familier, slik at flest mulig kan vokse opp i sin familie og sitt nærmiljø.
- Vi vil sikre at kommunene samordner egne tiltak for forebygging av vold og seksuelle overgrep mot barn, og inkluderer tiltak i ideell regi.
- legge til rette for tettere samarbeid mellom helsetjenester som helsestasjon, familietjenester, utekontakt og politi
- satse videre på kommunens SLT arbeid og ungdomsoppfølging for å sikre at unge får den hjelpen de trenger

Kultur, aktivitet og inkludering

Sosial utjevning, fattigdom og utenforskap

Forskjellene i Norge øker. Det blir stadig større forskjeller mellom fattig og rik. Utenforskap rammer ikke tilfeldig og det er ofte komplekse historier og flere risikofaktorer som gjør at livet kan bli ekstra vanskelig. Vi vil jobbe for at alle skal få lov til kjenne at de hører til, og at de har økonomi og helse til å mestre hverdagene sine.

Vi ønsker systematisk langsiktig politikk for å bekjempe utenforskap og for å motvirke årsakene til at mennesker faller utenfor, men også avbøtende tiltak som ivaretar her og nå-situasjonen.

Moss Arbeiderparti vil:

- jobbe for et helsevesen som setter pasienten først, og som særlig løfter rusbehandlingen og psykiatrien.
- jobbe for økt integrering i arbeids- og samfunnsliv.
- styrke og utvikle tiltak som retter seg mot å utjevne levekårsforskjeller, med særlig fokus på å bekjempe barnefattigdom
- fortsette å styrke tiltak som opplevelseskortet. Et kort som gir tilgang til ulike aktiviteter som kino, konsert og teater.
- styrke ordninger som "Skattkammeret" som låner ut utstyr til fritidsaktivitet
- evaluere og videreutvikle ordningen med kontingentkasse som gir støtte til at barn skal få delta i fritidsaktiviteter.
- skape flere felles lavterskel møteplasser og aktiviteter for ungdom, slik at byen vår blir mer attraktiv for unge innbyggere.
- fortsette å holde barnetrygden utenfor utmåling av sosial stønad.
- bidra til å hjelpe flere inn i arbeid gjennom nært samarbeid med partene i arbeidslivet og økt satsing på utdanning, kompetanse og tiltak for å hjelpe flere inn i arbeid.
- prioritere tiltak som er med på å utjevne forskjeller i levekår, sikre sosial mobilitet og forebygge barnefattigdom.
- sikre at NAV fortsatt være samlokalisert og ha minst 4 timers daglig åpningstid for drop-in slik at det oppleves åpent og tilgjengelig for de som trenger hjelp
- legge til rette for at NAV-kontoret i Moss oppleves som et trygt sted å være for både innbyggere og ansatte
- styrke lavterskeltilbud som øker samfunnsdeltakelse hos mennesker som står uten arbeid og har lite nettverk.
- vurdere å øke sosialhjelpen til vanskeligstilte i en tid med stor prisvekst og økte strømudgifter.
- prioritere de deler av kommunen med lave levekår for å sikre gode bo- og oppvekstmiljø for barn og unge.
- følge opp tiltakene og styrke planen for vold i nære relasjoner
- bygge et nytt krisesenter i løpet av kommunestyreperioden, som følger alle nasjonale krav og dekker lokale behov for utforming og tilrettelegging.
- at krisesenteret skal være tilrettelagt for brukernes individuelle behov, inkludert behovene til personer med nedsatt funksjonsevne og barn. De som har behov for det skal ha tilgang til kvalifisert tolk.

Frivillighet, idrett og fritidsaktiviteter

Mennesker som hjelper mennesker er en viktig ressurs i lokalmiljøet, og i Moss har vi en sterk frivillighet som vi er stolte av og som er med på å drive samfunnet vårt fremover. Hundrevis av frivillige stiller opp og gir av sin tid, enten det er på fotballbanen, som handlehjelp eller i kulturlivet.

Vi skal legge til rette for at frivilligheten kan blomstre i Moss.

Det er viktig for oss mennesker å kunne fylle fritiden med meningsfull aktivitet, og barn og unge som deltar i fritidsaktiviteter rapporterer på bedre livskvalitet og helse. Det er derfor viktig at idretten, kulturlivet og fritidsaktører får gode vilkår.

Moss Arbeiderparti vil:

- sikre gode ordninger for bruk av lokaler og arealer, blant annet ved at kommunale bygg kan lånes ut utenom arbeidstid.
- forenkle og samordne regelverk og støtteordninger i samarbeid med organisasjonene, kommunen og fylkeskommunen.
- fortsette å støtte lavterskeltilbud som Varmestua, Kirkens bymisjon, Home Start og Fontenehuset
- legge til rette for at unge mossinger skal kunne delta i lokale fritidsaktiviteter.
- videreutvikle barne- og ungdomsidretten. Det må bygges flere idrettsanlegg for å bedre forutsetningene for å drive breddeaktivitet.
- støtte organisasjoner som har ordninger for gratis utlån av utstyr.
- sikre at alle barn og unge får svømmeundervisning.
- gjennomføre en nærmiljøsatsing for enkle, åpne anlegg som turstier nært folk, med målsetning om å etablere godt merka og tilrettelagte rundturløyper.
- bruke fysisk aktivitet i større grad som virkemiddel for å styrke arbeidshelsen, der målsettingen er å få folk til å stå lenger i arbeid, og som et virkemiddel for å redusere sykefraværet. Blant annet gjennom Aktiv på dagtid.
- bruke fysisk aktivitet som arena for integrering av alle grupper i samfunnet. • Jobbe for å vedlikeholde idrettsanlegg og å bygge nye ved behov
- legge til rette for ungdomsklubber i alle deler av kommunen.
- jobbe for at Moss skal bli et sted for både talent- og breddeutvikling

- Arbeide for at flere fritidsaktiviteter blir tilrettelagt for alle, slik at barn med funksjonsnedsettelse og kroniske sykdommer kan delta

Kultur

Kulturopplevelser gir livene våre innhold og binder oss sammen som mennesker. Kultur er avkobling og påkobling. Kulturen er med på å bryte ned barrierer og skaper nye og sterkere fellesskap.

Kultur har en stor egenverdi, og Moss Arbeiderparti ønsker en mangfoldig og inkluderende kulturpolitikk. Vi vil jobbe for et rikt og bredt kulturliv som gir muligheten til å skape og uttrykke seg i det frivillige kulturlivet, og der alle har tilgang til kunst og kultur av høy kvalitet, uansett hvor de bor regionen og hvilken bakgrunn de har.

Moss Arbeiderparti vil:

- bygge et nytt samlokalisert bibliotek og kulturskole i Moss sentrum
- jobbe for flere gratisplasser i kulturskolen.
- støtte opp om varierte kulturaktiviteter og øke tilgjengeligheten av disse
- legge til rette for festivaler, aktiviteter og tilbud som gir økt byliv, blant annet gjennom satsing på Moss Pride og HOF Lyse Netter.
- styrke kulturtilbudet for de eldre blant annet gjennom den kulturelle spaserstokken og vurdere fritidsklubb for eldre.
- fortsette å utvikle Punkt Ø som en ledende aktør innen samtidskunst • satse på og videreutvikle Christian Frederik og Mossedagene.
- støtte utviklingen av en egen festival for ungdommer i Moss som skal planlegges og organiseres av ungdommene selv.
- støtte Moss idrettsråd og Moss musikkråd som overbyggende organer.
- arbeide for alle korps og sangforeninger har tilgang på gode øvingslokaler.

Integrering og inkludering

I Moss bor det en mangfoldig befolkning og mange innbyggere har flerkulturell bakgrunn. Mennesker med ulike landbakgrunn bidrar med gode ressurser og et stort kulturelt mangfold i kommunen vår. Samtidig gir det noen særlige utfordringer i form av behov for ressurser til integrering og språkopplæring.

Moss Arbeiderparti vil jobbe for at alle skal få de samme mulighetene for deltakelse i yrkes- og samfunnslivet og økonomiske selvstendighet uavhengig. Dette betyr at vi må legge til rette for at flest mulig skal få muligheten til å lære norsk, komme i arbeid og få tilstrekkelig opplæring om arbeids- og samfunnsliv.

Moss Arbeiderparti vil:

- at Moss kommune skal følge IMDI sine anbefalinger for mottak av flyktninger.
- at vi skal ta større ansvar for mottak av flyktninger, under større humanitære kriser i verden.
- gjøre det lettere for bedrifter å gjennomføre opplæring og kvalifisering av mennesker med innvandrerbakgrunn.
- sørge for at ansatte i barnehage og skole har flerkulturell kompetanse.
- Støtte tiltak og ordninger som retter seg mot jenter og kvinner med innvandrerbakgrunn.
- skaffe oversikt over hvilke tiltak som er iverksatt i kommunal og frivillig regi for å styrke inkludering og få kunnskap om hvordan de virker.
- samarbeide og føre dialog med organisasjoner som består av representanter med innvandrerbakgrunn
- skaffe mer kunnskap om hvem i Moss som faller utenfor introduksjonsopplæring og hvordan vi kan arbeide for å støtte disse

Boligpolitikk

Alle mossinger skal ha et godt og trygt sted å bo. En god bolig og et godt bomiljø er en forutsetning for gode levekår, god helse, livskvalitet og tilhørighet i nærmiljøet og i lokalsamfunnet.

Moss er et attraktivt sted å bo og flytte til. Om ti-tolv år vil Moss ha 5 000 flere innbyggere enn i dag. Veksten gir nye behov og vi kommer til å trenge flere boliger, en variert boligsammensetning og en mer fleksibel boligutvikling i framtiden.

Boligbyggingen skal samtidig bidra positivt i klimaregnskapet gjennom transformasjon, fortetting og god arealutnyttelse i sentrale områder. Dette gir behov for nytenkning og samarbeid mellom innbyggere, næringer og offentlig forvaltning for å kunne skape gode bomiljø for alle.

Moss Arbeiderparti vil:

- prioritere å følge opp arbeidet i kommunedelplan for helhetlig boligpolitikk • jobbe for at flest mulig skal kunne eie egen bolig.
- vurdere om Moss kommune skal kjøpe leiligheter i prosjekteringsfasen for tildelingsrett

- knytte infrastruktur til boligbygging og øke boligbygging rundt kollektivknutepunktene.
- ta initiativ til et eldreboligprogram og lage boligtilbud slik at generasjoner kan dra nytte av hverandre.
- at Moss kommune skal søke maks utlånsramme i Husbanken slik at flere kan få startlån. Husbanken skal kunne brukes som virkemiddel også for førstegangsetablerere.
- sette innbygger foran utbygger og ta i bruk virkemidler for å sikre politisk styring av utbygging ut fra kommunens behov
- bruke boligpolitikken for å motvirke forskjeller i levekår
- At Moss kommune skal inngå samarbeid med utbyggere, boligbyggelag og Husbanken for en helhetlig boligutvikling i Moss kommune.
- bidra til etablering av et forpliktende samarbeid med private utleiery, som leier ut til vanskeligstilte på boligmarkedet.
- legge til rette for at vanskeligstilte kan bo i alle deler av kommunen for å forhindre «utenforskap» og forebygge ulikhet.
- at kvaliteten på alle boliger skal være god og plassert i boområder som fremmer livskvalitet. Dette gjelder særlig for barnefamilier.
- sikre at det skal være stort fokus på universell utforming av boliger og boligområder, som skal gi grunnlag for trygghet og redusert behov for bistand.
- jobbe for at flest mulig skal ha permanente botilbud. Dette bedrer livssituasjonen.

Arealpolitikk og samferdsel

Moss er en spennende kommune, med balanse mellom by og land. Et særpreg det er viktig å ivareta. Vi har flotte jordbruksområder, med noe av Norges beste matjord. En lang kystlinje og et bysentrum som er i god utvikling.

Vi er en knutepunktkommune som ligger ideelt plassert på østsiden av Oslofjorden. Ny jernbane, ny riksvei 19, en moderne havn, Norges eneste veiforbindelse til resten av Europa, E6, som går gjennom kommunen gir oss en enestående mulighet til en god, bærekraftig og vellykket utvikling i årene framover.

Vår oppgave fremover må være å styre næringslivet, økonomien og samfunnet i en god sosialdemokratisk retning i en kommune hvor det er godt å bo og leve for hver enkelt av oss.

Arealpolitikk og byutvikling

Det skjer en utrolig utvikling i Moss kommune, både i sentrum og i lokalsentrene som Kambo med Sjøhagen, Høyda med Rosenvingepark, Midtveiområdet og langs Rabekkgata. I tillegg arbeides det med en kommunedelplan for Halmstad. Denne utviklingen skal fortsette, men utviklingen må også skje på en klima-, miljø- og naturmessig bærekraftig måte. Det betyr blant annet at vi må redusere behovet for bruk av privatbil, bygge i høyden og fortette i sentrum, samtidig som næringslivet får

blomstre og mennesker i alle aldre ønsker å bo i et sentrum som må være et godt sted for alle.

Moss Arbeiderparti vil:

- jobbe for å effektivisere og forenkle søknadsprosesser i Moss kommune.
- pålegge utbyggere å ta vare på minst 50% mer overvann enn i dag
- bygge høyere og tettere for å spare klima, miljø og natur
- bygge ut infrastruktur for å ta bedre hånd om overvann, åpne bekker og vannveier for å bedre det naturlige miljøet
- utvikle trygge og gode nærmiljøer, og møteplasser med kvalitet, som tilrettelegges for grønn mobilitet.
- Utvikle og bevare grøntområder og friluftsområder som er lett tilgjengelig for alle.
- utvikle skolenes potensial som nærmiljøarena.
- kreve fossilfrie byggeplasser
- resirkulere alt avfall fra husholdningene og næringslivet i kommunen
- jobbe for sirkulær tenkning på alle samfunnsområder i kommunen
- Arbeide med å finne løsninger som gjør at vi kan fjerne gummigranulat/microplast i kunstgress og lekeplasser på skoler og barnehager
- sikre ulovlighetsoppfølging
- fjerne ulovlige brygger og gjerder
- fortsette utbyggingen og utviklingen i Moss sentrum
- tillate byggehøyder på minst 15 etasjer på utvalgte steder
- all nybygging i kommunal regi skal være minst i miljøklasse «BREEM very good» og vi vil tilstrebe at også privat utbygging holder samme krav.
- sikre likeverdig deltakelse og kontinuerlig jobbe for alle bygg i Moss er universelt utformet.
- byggeplassene skal være klimanøytrale
- utbyggere som tilfredsstiller miljøkravene, skal bli politisk prioritert
- sikre næring/aktivitet langs gateplan i bykjernen
- sørge for næring/aktivitet i gateplan i sentralområdene i lokalsentrene så langt det lar seg gjøre
- at sentrum skal så langt som mulig være bilfritt
- legge til rette for at det skal være et mangfold av mennesker over hele kommunene
- at det i utgangspunktet ikke tillates boligbygging på Jeløya inntil nye løsninger er på plass for trafikk til og fra Jeløy. Det kan enkeltvis gjøres unntak for små prosjekter med inntil 4 boenheter. Unntatt er området som omfattes av sentrumsplanen.

Halmstadløftet

Halmstad bydel er et viktig områdesenter og et prioritert utviklingsområde for Moss Arbeiderparti. Vi har vedtatt at det skal utarbeides en kommunedelplan, som skal følge opp Halmstadløftet.

Moss Arbeiderparti vil:

- legge til rette for en god utvikling, med styrking og lokalisering av funksjoner i Halmstad, etablere flere møteplasser, og bedre tilrettelegging for gående, syklende og kollektivtransport.
- sikre tilstrekkelig skole- og barnehagekapasitet på Halmstad. Dette innebærer at vi vil bygge en ny barnehage i Halmstadområdet.
- jobbe for å miljøtilpasse FV118 og sette av midler til å forskjønne deler av fylkesveien.
- legge til rette for mer næring, og skape rammer for gode bomiljøer og et variert botilbud.
- sikre god dialog med innbyggerne og næringslivet i området, når kommunedelplanen skal vedtas.

Samferdsel

Et av de viktigste områdene å lykkes med for å få til det grønne skiftet og en god kommuneutvikling, er samferdsel. Det er derfor et mål å minske personbiltrafikken i kommunen, øke kollektivtilbudet og legge forholdene bedre til rette for gående og syklende. Samtidig må det tas hensyn til at noen grupper er helt avhengig av bil.

Moss Arbeiderparti vil:

- at vi skal være godt i gang med bygging av ny RV 19 slik at denne ferdigstilles i løpet av 2026
- at ny bru over kanalen skal være påbegynt i løpet av 2024
- at ny jernbane med stasjon skal være godt i gang og alle spørsmål rundt ny jernbane skal være løste
- øke kollektivtilbudet i hele kommunen
- bidra til å innføre førerløse busser til og fra alle lokalsenter og den nye jernbanen/sentrum
- ferdigstille gatebruksplan i 2024
- fortsette å utvikle Moss havn til en klimanøytral havn som fortsetter å ta i bruk ny og moderne teknologi for å nå målene
- bygge sammenhengende sykkelvei fra Vestby kommune til Råde kommune og fra Moss sentrum til Våler kommune. I tillegg til sammenhengende sykkelvei fra Moss sentrum til Larkollen.
- ferdigstille ny bru over Mosseelva ved Verket • jobbe for å flytte fergeleier til innsiden av Værå.
- vi skal jobbe for at alle kommunale kjøretøy, uansett type, skal være utslippsfrie.
- satser på trygge, sammenhengende gang- og sykkelveinett, og at kollektivtrafikken og næringstrafikken sikres framkommelighet

Landbruk

Moss kommune har noe av landets beste matjord i kulturlandskapet i Rygge. Dette skal vi ta vare på og utvikle. Vi vil legge forholdene til rette slik at vi får et godt, lønnsomt og bærekraftig landbruk i kommunen. Med bærekraftig mener vi at det både skal drives i tråd med klimamål og ta vare på verdifull natur, men også at det også skal drives lønnsomt og variert jordbruk med minst mulig bruk av antibiotika og sprøytemidler, samt ha gode og trygge arbeidsplasser. Vi vil at landbruket i Moss kommunen skal være en positiv faktor i det grønne skifte.

Det er en grunnleggende verdi i samfunnet vårt at dyr skal ha det godt. God dyrevelferd skal gjelde alle dyr.

Moss Arbeiderparti vil:

- I samarbeid med lokale bønder hindre avrenning fra jordbruket
- oppmuntre til å åpne gårdsbutikker og småbruksproduksjon
- at landbruket i Moss skal innen 2030 kutte alle klimagassutslipp som ikke går på bekostning av matsikkerhet. Landbruket i Moss vil jobbe for å finne gode måter å øke karbonfangsten og innen 2030 bør vi se en økning i karbonopptak.
- at landbruket innen 2025 skal øke produksjonen av grønn energi og grønt drivstoff. I 2030 produseres det minst 70 GWh mer bærekraftig, fornybar energi i kommunen enn i 2017.
- fortsette med kompetanseheving, for både bønder og kommuneforvaltning, om agronomi og det grønne skiftet i form av deltakelse på arrangementer i regi av Klimasmart landbruk, samarbeid med forskningsmiljøene og regionale og internasjonale samarbeidsfora, spesielt rundt temaene karbonfangst og produksjon av fornybar energi.
- støtte landbruksnæringens nullvisjon for alvorlige dyrevernsaker og arbeidet med dyrevelferdsprogram for hele næringen
- jobbe for at beredskapslager for korn legges til Mosseregionen.
- at arealer med dyrket mark ikke legges ut til utbyggingsformål, og uregulerte framtidige byggeområder revurderes.
- jobbe for å fremme plukkhogst fremfor flathogst i skogbruket. Dette for å gi bedre forhold for dyreliv og sunnere skoger.

Arbeid for alle

Moss Arbeiderparti vil ha et trygt og rettferdig arbeidsliv for alle. Sammen med en styrket fagbevegelse vil vi bekjempe sosial dumping og arbeidslivskriminalitet, begrense innleie, sørge for at flere kan jobbe heltid, og satse på livslang læring og kompetanse.

Moss kommune skal være en attraktiv arbeidsplass

Moss kommune skal være en arbeidsgiver som er kjent for å ivareta sine ansatte og som arbeidsgivere søker seg til. Vi har mange viktige oppgaver å løse og det er viktig at våre ansatte vil yte sitt beste for å gi innbyggerne gode tjenester.

Moss Arbeiderparti vil:

- være en ansvarlig og god arbeidsgiver for alle kommunens ansatte.
- fremme en heltidskultur, ansettelser skal være i hele stillinger deltidstillinger er unntaket
- videreføre og videreutvikle dialog og kommunikasjon med de ansattes organisasjoner
- etablere gode systemer for at ufaglærte kan ta utdanning, mens de er i arbeid blant annet ved å gjøre det enklere å ta fagbrev på jobb og praksiskandidatordning.
- legge til rette for mer videreutdanning av våre ansatte
- øke antallet lærlinger til minimum 2 lærlinger pr 1000 innbygger.
- utarbeide gode lokale IA-avtaler
- sikre rutiner for godt HMS arbeid

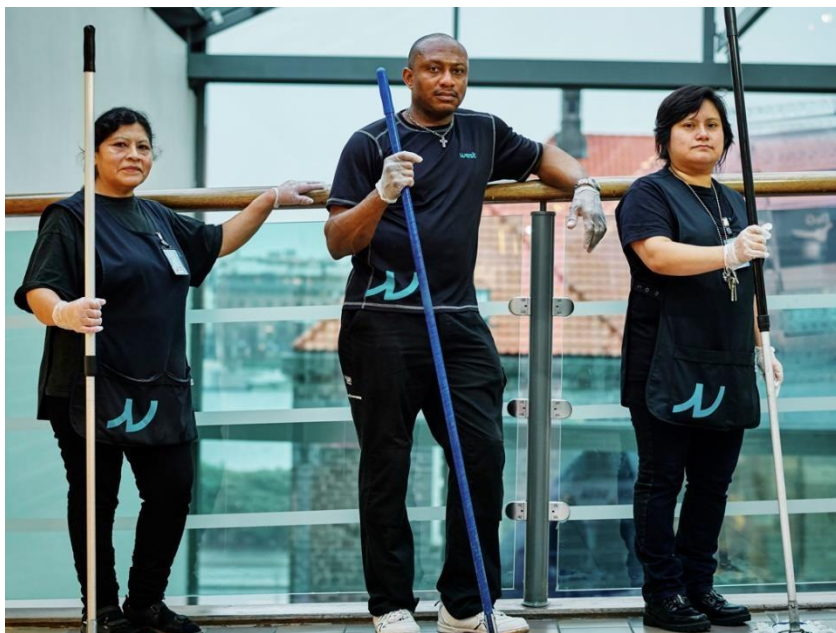
Et seriøst arbeidsliv

Kampen mot sosial dumping i arbeidslivet er en kamp vi må fortsette å ta. Moss Arbeiderparti skal fortsette satsingen på en lokal seriøsitetsmodell for et seriøst arbeids og offentlige anskaffelser.

Moss Arbeiderparti vil:

- sørge for at det i kommunens anbud stilles krav om faste ansettelser, det er lærlinger i bedriften samt ryddige lønns- og arbeidsvilkår. Tariffavtale
- jobbe for å etablere senter mot arbeidslivskriminalitet (A-krim) i Mossregionen og støtte lokale initiativ for et seriøst arbeidsliv, som for eksempel Fair Trade bygg.
- sikre at lønns- og arbeidsvilkår ikke svekkes ved anbudsprosesser, oppsplitting av selskaper og andre endringer i selskapsstruktur
- som en del av partsamarbeidet gjennomgå og styrke kravene til forsvarlig arbeidsmiljø ved bruk av hjemmekontor og oppdatere regelverket for det

Inkluderende arbeidsliv

Vi vil gjøre det lettere for alle å delta i arbeidslivet. Det skal være lønnsomt for personer som lever på trygd å delta så mye de kan i arbeidslivet, og det skal stilles krav til aktivitet for sosialhjelpsmottakere.

Moss Arbeiderparti vil:

- bringe flere som sliter med å få fast arbeid, inn i arbeidslivet, blant annet gjennom dialog med NAV om ulike oppfølgings- og kompetansehevende tiltak.
- styrke tilskudd til opplæring i virksomheter.
- at Moss kommune skal være en foregangsaktør i å sikre flere mennesker med funksjonshemninger innpass i arbeidslivet.
- sørge for universell utforming og tilgjengelighet for alle.
- legge til rette for bedre tilgang til hjelpemidler for å kunne delta i arbeid.
- videreutvikle avtalen om et inkluderende arbeidsliv sammen med arbeidslivets parter.

Næringsutvikling i Moss

Mosseregionen skal være en foretrukken og attraktiv region for mennesker og bærekraftige bedrifter ved Oslofjorden. Vi har en særdeles strategisk beliggenhet med god tilgang på motorvei, jernbane, havn og flyplass og Moss havn spiller en nøkkelrolle for utviklingen av logistikknæringene i regionen. Moss kommune er selve hjertet i regionen. Samarbeidet med kommunene Råde og Vestby er spesielt viktig da Moss har felles bo- og felles arbeidsmarked med disse kommunene. Store ledige arealer rundt Rygge flyplass er egnet til logistikk og forsvarsrelatert industri. Dette gir Moss et helt unikt utgangspunkt for god næringsutvikling.

Moss Arbeiderparti vil:

- legge til rette for vekst i eksisterende bedrifter i hele regionen
- at Moss kommune skal utrede en modell for leie til eie av næringstomt for små og mellomstore bedrifter med mål om å innføre dette i løpet av 2023
- at Moss skal tiltrekke oss nye bedrifter innen handel, industri og tjenesteytende næringer
- legge til rette for opplevelsesnæring og landbruksbasert næringsliv
- at bedriftene i regionen skal oppleve Moss kommune som en innovativ og næringsaktiv kommune som har kompetanse og virkemidler til å bistå næringslivet i å nå sine mål
- sikre at kommunen innenfor gjeldende regelverk skal ha en rask og målrettet saksbehandling mot næringslivet
- Gå i dialog med næringslivet og arbeide for at flest mulig bedrifter ser nytten av å være lærlingebedrift
- utvikle Mossregionen til å bli et logistikknutepunkt for Østlandet
- legge til rette for god Industriutvikling i Mossregionen
- sikre forsvarets tilstedeværelse i Rygge og styrke framveksten av flyteknisk miljø
- arbeide for å etablere et senter for flyfrakt på Rygge Flyplass, og utvikle et senter for flyteknisk utdanning på flere nivåer
- være aktiv pådriver for at fylket etablerer en flyteknisk linje på Malakoff videregående skole
- følge opp planen for opplevelsesnæring i regionen og styrke Byliv og Moss i sentrum.
- sikre tilstrekkelige og egnede arealer og infrastruktur for enkel etablering og vekst for næringslivet.
- utvikle nye næringsområder i samarbeid med grunneiere.
- integrere handel, kontor og tjenesteytende næringer i utviklingen av sentrum, Kambo, Halmstad og Høyda
- sikre stedsutviklingen og sørge for urbane kvaliteter i utviklingen av næringer på våre lokal- og områdesenter.

Trygg styring

Digitalisering

Med den teknologiske utviklingen følger store muligheter. I et avansert industrisamfunn som Norge, med små forskjeller og høy tillit, kan digitaliseringen skape nye arbeidsplasser og gjøre offentlige tjenester bedre i hele landet. Digitalisering gir økte muligheter for et desentralisert arbeidsliv.

For Arbeiderpartiet er det avgjørende at alle skal med, og at det er fellesskapet som styrer utviklingen når teknologien endrer samfunnet, og ikke omvendt.

Den viktigste verdien i den digitale økonomien er data som hver og en av oss produserer gjennom vår bruk av internett og alt som er tilkoblet. Arbeiderpartiet vil

beskytte innbyggerne mot digital overvåkning og påvirkning og stille strengere krav til at private selskaper som deler data.

Offentlig forvaltning skal utvikles videre - med gode tjenester til innbyggere og brukere, god bruk av samfunnets ressurser. Vi vil derfor øke innovasjonsevnen, takten og omfanget – slik at vi hele tiden søker etter bedre og enklere tjenester for innbyggerne våre.

Moss Arbeiderparti vil:

- innføre koding og programmering i barneskolen, for alle elever.
- legge til rette for god opplæring og hjelp til brukere som ikke behersker digital teknologi.
- sørge for at offentlige IKT- tjenester må være universelt utformet, brukervennlige og forståelige slik at alle kan ta det i bruk

Økonomi

En trygg kommuneøkonomi er grunnlaget for at tjenestene våre. Det er grunnlaget for at det er nok lærere i klasserommene, nok varme hender i helsesektoren og lokaler til kultur og idrett. Trygg økonomisk styring er en forutsetning for at kommunen skal kunne drives godt og at ansatte og mottakere av tjenester skal ha forutsigbare rammer.

Velferdsstaten vår er et spleiselag, der vi yter etter evne og får etter behov. Skatter og avgifter betaler for vår felles velferd, og de skal være rettferdig fordelt. Mange norske husholdninger kan gå en krevende tid møte. De må til tross for strømstøtte takle skyhøye strømpriser, økende matvarepriser og ikke minst høyere renter på boliglånet. Vi vil trygge innbyggeren våre på at Moss Arbeiderparti vil prioritere trygg økonomisk styring gjennom hele kommunestyreperioden 2023 - 2027!

Moss Arbeiderparti vil:

- fremme ansvarlige budsjetter med klare prioriteringer.
- arbeide for å skape flere arbeidsplasser i Moss.
- videreføre en moderat eiendomsskatt.
- arbeide for å styrke kommunens økonomi

Miljø, klima og naturen i Moss

Klima og miljø

Klimakrisen er en av flere store globale utfordringer og kanskje den største i vår tid. Det er derfor viktig at Moss kommune har en gode og ambisiøse klimamål. Moss kommune må ta ansvar lokalt i den globale kampen mot klimaendringer, i tråd med Parisavtalen som er en internasjonal forpliktende klimaavtale om å forhindre at kloden blir mer enn 2°C varmere. Klima- og miljøutfordringene er globale, men mye må håndteres lokalt.

Vi skal kutte våre lokale klimagassutslipp med 60 %. Samtidig som lokalsamfunnet utvikler seg i en varm, skapende og grønn retning. Klimaendringene vil komme med ulik styrke ulike steder i verden, og på ulike måter.

I Moss er prognosen at det blir våtere og varmere, flere kraftige regnskyll, stormflo og regnflom. Sjøen spiser seg inn langs kystlinja vår og vil endre landskapet. Dette er allerede i ferd med å skje. Vi ser at mange trær faller i kraftig vind, og høsten 2020 ble brygga på Sjøbadet ødelagt av høy sjø.

Å skape en god framtid for oss og neste generasjon i Moss er en svært viktig oppgave og et stort ansvar.

Reduksjon i energiforbruket må prioriteres høyt, bygninger og kjøretøyer i Moss kommune må legges om sin energiforsyning til solenergi og andre fornybare energikilder.

Vi vil gjøre det lettere for mossingene å ta bærekraftige valg, slik at vi alle kan løfte sammen i tiden fremover.

Moss Arbeiderparti vil:

- gjennom bevisst satsning på digitalisering, innovasjon og areal-planlegging redusere transportbehovet kontinuerlig mot 2030.

- at Moss kommune skal være en pådriver for klimasatsning i bygge-bransjen.
- at Moss kommune skal ha målrettede miljø- og klimaløsninger i sine egne byggeprosjekter.
- at Moss Havn og Moss Kommunale Eiendomsforetak, i sine handlingsplaner, viser til hvordan de skal oppfylle klimaplanens ambisjoner.
- jobbe for at veitransporten i Moss er 70 % fossilfri innen 2030 og at 60 % av reiser innenfor kommunegrensene tas med kollektiv, sykkel og gange i 2030.
- legge press på fylkeskommunen for flere bussavganger, bedre tilrettelegging for gange og sykkel, etablere flere kollektivfelt i Moss, og gjøre bussen billigere eller gratis.
- at Moss kommune utreder en lokal karbonavgift til fordeling (KAF), som belønner miljøvennlige reiser
- at kildesorteringsprosenten for husholdningsrenovasjon er på minst 60 % i 2030.
- redusere utslipp fra sjøfart og industri med 20 % av det totale utslippet i Moss, sammenlignet med 2016 innen 2030, gjennom et samarbeid mellom Moss kommune og lokalt næringsliv.
- jobbe for økte energibesparelser tilsvarende 350kwh.
- jobbe for et null-vekstmål. Veksten i persontransport tas gjennom gange, sykkel og kollektiv.
- at transportplanleggingen tar hensyn til klima, kulturlandskap og verneverdier, og samtidig sikrer positiv byutvikling.
- at våre virksomheter skal ha en hensiktsmessig lokalisering med tanke på funksjon, transport- og arealbehov, antall arbeidsplasser, besøksfrekvens og virkning for omgivelser.
- at Moss Havn skal videreutvikles som en kompakt, fossilfri og smart by-havn.
- være en pådriver for at alle fergene som betjener fergesambandet MossHorten er elektrifisert innen 2030.
- sørge for at Moss innen 2025 har oversikt over utslipp fra private småbåter i Moss, tilbyr lading for el-båter og tilrettelegger for deleordninger.

Naturmangfold

Norge har gjennom FNs konvensjon for biologisk mangfold forpliktet seg til å stanse tap av naturmangfold. Vi i Moss må ta vår del av ansvaret.

Naturen er selve grunnlaget for menneskelig eksistens, men den har også en egenverdi. Opprettholdelse av artsmangfold og fungerende økosystemer gir oss en hardfør natur.

Bærekraftig bruk og forvaltning av naturen er avgjørende for å stanse tapet av naturmangfold. Naturen vår er vesentlig for både for å begrense og håndtere klimaendringer. Vi må derfor i mye større grad se natur- og klimautfordringene i sammenheng.

Tap av natur på grunn av menneskelig aktivitet truer ikke bare mangfoldet av arter, men også naturens evne til å levere naturgoder som vi alle er avhengige av. Å ta vare på naturmangfoldet er derfor helt essensielt.

Moss Arbeiderparti vil:

- styrke natur- og artsmangfoldet og å ta vare på naturen i Moss gjennom bærekraftig forvaltning og god arealforvaltning
- legge til rette for en kunnskapsbasert forvaltning av naturmiljøet som grunnlag for nødvendige beslutninger og målrettede tiltak.
- fremme en arts-kartlegging av naturområdene i kommunen.
- legge til rette for mer frivillige vern av private grunneieres LNF-områder.
- innføre sterkere vern av utsatte LNF-områder.
- jobbe aktivt med å bekjempe fremmede og uønskede arter i våre fauna og flora.

Oslofjorden

Situasjonen i Oslofjorden er alvorlig, og det haster med tiltak. Vi må ta vår del av ansvaret for å bedre økosystemet, i samarbeid med andre kommuner som har kystlinje og avrenning til fjorden. Fjorden påvirkes både klimaendringer, økt avrenning og forurensninger fra vannstrømmer fra utlandet. Overfiske har også vært et problem gjennom lang tid.

Dagens renseanlegg for kommunale avløp er ikke godt nok og renser ikke for nitrogen. Moss Ap mener nytt renseanlegg som tilfredsstiller dagens utslippskrav må gis høy prioritet.

Krigsskipet Norvard ligger i Mossesundet og lekker ut olje. Arbeidet med å finne en løsning på denne vedvarende forurensningen må også prioriteres høyt.

Det er også nødvendig å redusere utslipp fra landbruket. Det pågående samarbeide mellom kommunen og bøndene når det gjelder miljørådgivning og gjødselsplaner er viktig.

Knyttet til rullering av Naturmangfoldsplanen for Moss gjøres det en kartlegging i sjø. Det vil gi kunnskap om hvordan det står til når det gjelder flora og fauna, bløtbunn og ålegrassenger utenfor Moss. Kartlegging fra Prosjekt Rent Mossesund vil gi oss svar på hva vi bør gjøre med forurensning i Mossesundet som skyldes flere forhold, som gammel industri.

Samtidig som vi setter alle kluter til for å redde Oslofjorden, må vi sikre at kystlinja fortsetter å være et felles gode. Moss Arbeiderparti er imot privatisering av kystlinjen og vil styrke arbeidet med å gjøre kystlinja tilgjengelig.

Moss Arbeiderparti vil:

- ta vår del av ansvaret for å redde Oslofjorden!
- at kunnskap fra kartleggingen av miljøtilstanden i sjø og Mossesundet skal kunne ut helhetlige og kunnskapsbaserte tiltak
- Samarbeide godt med kommunene rundt Oslofjorden for å redde fjorden
- redusere avrenningen fra landbruket i hele kommunen og langs Vansjøområdet
- at planlegging av et nytt renseanlegg for kommunalt avløp som tilfredsstiller dagen krav gis høy prioritet.

-

Friluftsliv er en av de mest brukte aktivitetsformene. Det å gå på tur i nærmiljøet er Norges vanligste aktivitet. Turgåing er også den mest ønskede aktiviteten blant de lite aktive.

Vi har lange tradisjoner for å bruke og høste av naturen. Kommunene og de frivillige organisasjonene er viktige premissleverandører for å legge til rette for friluftslivet.

Moss Arbeiderparti vil:

- jobbe for å grunnlovsfeste allemannsretten.
- ta vare på bynære friluftsområder, parker, grøntområder og vassdrag og legge til rette for attraktive, grønne aktivitetsområder i alle bomiljøer.
- Sikre muligheter for et aktivt friluftsliv for alle ved å legge til rette for universell tilgjengelighet til parker, idrettsanlegg, strender og friluftsopplevelser, og etablering av naturstier, turveier og møteplasser.
- sikre tilgang til strandsonen ved å opprettholde byggeforbudet i 100-metersbeltet til sjøen.
- fjerne alle ulovlige stengsler/barrierer langs kystlinjen til Moss kommune
- opprettholde markagrensa og legge til rette for mer fokus på LNF.
- ha en restriktiv LNF profil og ta godt vare på naturskjønne turområder i regionen.
- Vi vil spesielt videreutvikle bruken av Nesparken.